

Oppsummering av den 2. tematiske workshopen i Norge 21.09.2022

Lokale energisamfunn og muligheter i energikrisens tid

Oslo, 27.09.2022

Hege Fantoft Andreassen, Karina Standal (CICERO), Ingvill Sjøvold Nilsen (NVE)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.

www.com-res.eu

COME RES er et prosjekt støttet av Horisont 2020 som har som mål bringe nødvendig kunnskap for å øke andelen fornybar energi fra lokale energisamfunn i strømforsyningen. Prosjektet fokuserer på rammeverk som legger til rette for etablering av lokale energisamfunn, samt forskjellige modeller. En viktig del av prosjektet er kunnskapsutveksling mellom forskning og stakeholders, og mellom forskjellige regioner i partnerlandene Norge, Belgia, Italia, Latvia, Nederland, Polen, Portugal, Spania og Tyskland. CICERO – Senter for klimaforskning leder arbeidspakken på rammevilkår, drivere og barrierer samt arbeidet med å bringe inn norske perspektiver fra relevante aktører innenfor myndigheter, energisektoren, industri og næring, samt sivilsamfunn. Dette gjøres i samarbeid med NVE som også er en partner i COME RES. Prosjektet har samlet en referansegruppe med viktige aktører som har tre møter igjennom prosjektperioden. I tillegg til referansegruppemøter, avholdes 2 tematiske workshop og policy roundtables som tar opp aktuelle temaer med hensikt i å utforme gode anbefalinger for myndigheter og andre for å utvikle lokale fornybare energisamfunn. Dette arrangementet er den 2. tematiske workshopen i Norge.

21. september 2022 inviterte CICERO til workshopen «Lokale energisamfunn og muligheter i energikrisens tid». Formålet med workshopen var å diskutere muligheter og utfordringer knyttet til utvikling av lokale fornybare energisamfunn i Norge i lys av den nåværende energisituasjonen med høye strømpriser og mangel på energi i Europa. Workshopen ble arrangert av CICERO i samarbeid med NVE. Arrangementet ble holdt i møtelokalet Lyng i Forskningsparken i Oslo, men det var også mulighet for digital deltagelse for å nå ut til flere deltakere. 48 deltagere registrerte seg for å delta og 16 var tilstede fysisk og 18 deltok via Teams. 24. oktober 2022 ble det arrangert en lukket policy roundtable med aktuelle aktører fra myndighetene (eget referat).

Arrangementet var inndelt i to sesjoner med faglige presentasjoner etterfulgt av panelsamtaler. Mellom sesjonene ble det servert lunsj. med lunsj imellom. Ordstyrer var **Hege Fantoft Andreassen** (senior kommunikasjonsrådgiver) og **Karina Standal** (seniorforsker) begge ansatt hos CICERO.

Sesjon 1

Workshopen ble åpnet av **Hege Fantoft Andreassen** som presenterte COME RES prosjektet. Deretter holdt **Karina Standal** en presentasjon om lokale energisamfunn og muligheter i dagens energisituasjon. I presentasjonen gikk hun inn på begrepet lokale energisamfunn og dets mange definisjoner. COME RES tar utgangspunkt i EUs rammeverk (revidert fornybardirektiv) og definisjonen av Renewable Energy Communities, men også hva et lokalt energisamfunn kan være i en norsk kontekst. EU har fokus på lokale fornybare energisamfunn fordi studier viser at lokal forankring i slike energiprojekter kan øke sosial aksept for fornybar energi og energiomstilling. Videre kan det skape en mer rettferdig energiomstilling siden energisamfunn kan gjøre den økonomiske og sosiale terskelen lavere for folk til å engasjere seg i energiproduksjon på grasrot nivå. Lokale energisamfunn gir muligheter for å skreddersy lokale systemer til å svare ut lokale energibehov, samt hindre eller utsette nettutbygging og dermed spare økonomiske og miljømessige kostnader. Standal presenterte deretter to eksempelmodeller fra en urban og rural kontekst.

Deretter presenterte **Toril Ringholm**, (Professor ved UiT - Norges Arktiske universitet) **Drivkraft prosjektet** i tilknytning til Senja. Prosjektet er ledet av Senja kommune og er et samarbeid mellom forskning og kommuner rundt klima-, miljø- og energiplanlegging for bærekraftige distriktskommuner.

Prosjektet legger blant annet vekt på å engasjere befolkningen og da særlig ungdommer og næringsliv til å bli effektive redskaper for omstilling til fornybar-samfunnet.

Etter Ringholm sin presentasjon, holdt **Jan Bråten**, (seniorrådgiver i Statnett) en presentasjon om lokale energiressursers rolle i den store energiomstillingen. Bråten ga en oversikt energisituasjonen i Norge og Europa og fremtidige energibehov for å nå klimamålene i Norge. Bråten la vekt på at det vil være et stort behov for fleksibilitet i energisystemet (at forbruket må jevnes ut gjennom døgnet) og at verdien av det er størst lokalt der forbruket skjer. Videre blir det nødvendig å utnytte et større samspill av utslippsfrie energiløsninger og energibærere utfra et systemperspektiv (f.eks. både innen strøm og varme). Dette vil kunne gi mindre kostnader, naturinngrep og forsinkelser pluss et mer robust energisystem.

Presentasjonene ble etterfulgt av en panelsamtale for å diskutere presentasjonene (ledet av **Karina Standal**) med Toril Ringholm, Jan Bråten, **Maren Aschehoug Esmark** (Seksjonssjef, NVE) og Oddvin Breiteig (seniorrådgiver, NELFO). I samtalen ble det diskutert hva slags rolle kommuner og lokale myndigheter kan spille for å legge til rette for og dra fordel av lokale energisamfunn og hvilke ressurser de da behøver. Betydningen av samarbeid ble trukket frem. Videre ble det diskutert hva slags politikk og reguleringer som kan legge til rette for lokale løsninger. Det ble fremhevet behovet for å tenke helhetlig (både med mangfold av løsninger satt i system og klimavariasjon gjennom året) samt utfordringer mellom hvordan lovverk slik som energiloven og plan og bygningsloven virker (eller ikke virker) sammen. Det ble tatt opp at dagens reguleringsystem er laget for et å sikre sentralisert forsyning og dermed ikke helt tar inn modeller som lokale energisamfunn, men at forslag til forskriftsendringer er i prosess.

Sesjon 2

Etter lunsj presenterte **Wilfried Pimenta de Miranda** (administrerende direktør, Alpha Venturi) prosjektet HOLONI som er et samarbeid med København by. Gjennom prosjektet har de utarbeidet og levert teknologitjenester som viser potensialet for implementering av takbaserte solsystemer i gitte områder. Dette gir lokale myndigheter bedre kunnskap i beslutningsprosessen. De Miranda presenterte også andre teknologiske verktøy for lokale energisamfunn som gir muligheter for bedre samhandling, opprinnelsesgarantier m.m. Deretter fulgte en oppsummering fra to av studiene i COME RES prosjektet. **Nora Ytreberg** (stipendiat CICERO) og **Karina Standal** presenterte funn fra kvalitative intervjuer og en spørreundersøkelse blant stakeholders i Norge og COME RES landene i Europa. Funnene viser at lokale energisamfunn anses å spille en viktig rolle i energiomstillingen, spesielt med tanke på å øke andelen fornybar energi og skape sosial aksept. Hva som anses som relevante teknologier, organisasjonsformer og aktører varierer mellom land og regioner, men i Norge anses borettslag og landbruk som svært relevant. Studien viser at det er en lang rekke barrierer for lokale energisamfunn. Spørreundersøkelsen trekker mest frem reguleringer og manglende juridisk rammeverk, mens de kvalitative intervjuene legger vekt på både reguleringer samt dimensjoner som kompetanse, delingsøkonomi, aksept og bevissthet. Blant de norske deltakerne i studien ønsket de fleste at myndighetene utviklet en veileder for lokale energisamfunn.

Presentasjonene ble fulgt av en panelsamtale (ledet av **Karina Standal**) med **Wilfried Pimenta de Miranda**, **Maren Aschehoug Esmark**, **Jan Bråten** og **Ketil Krogstad** (spesialrådgiver, Norges Boligbyggelags Landsforbund SA (NBBL)). I samtalen ble det diskutert hvorvidt det er viktig å bygge ut de lokale løsningene for å øke aksept for energiomstilling. Det ble lagt vekt på at det vil være viktig for husholdninger å bedrifter å kunne ta i bruk lokale løsninger gitt den aktuelle energisituasjonen. Samtidig

er ikke lokale energisamfunn et verktøy for å 'vinne' folks aksept for storskala energiinfrastruktur. Også støtteordninger og hvordan de er innrettet mot å stimulere til innovasjon kontra ENØK eller inkludering av lavinntektsgrupper ble tatt opp. Igjen ble det tatt opp behovet for å tenke nytt rundt energisystemet som helhet, men dette er tidkrevende. Det ble poengtert at for å ta i bruk løsninger raskt vil det være viktig også å gjøre mindre endringer slik som endring av støtte og muligheter for å dele egenprodusert strøm innenfor visse begrensninger.

Etter panelsamtalen ble det åpnet for spørsmål og diskusjon fra deltagerne.

Workshopen ble avsluttet kl. 14.

CONTACT

COME RES Project
info@come-res.eu
www.come-res.eu

PARTNERS

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 953040. The sole responsibility for the content of this document lies with the COME RES project and does not necessarily reflect the opinion of the European Union.